

Marina CONSTANTINESCU

Fără acompanier

În 1985, Editura Actes Sud dădea o lovitură pe piața cărții și consacră un nume despre care de atunci se vorbește mereu. La 84 de ani, Nina Berberova publica în Franța primul ei roman, *Acompaniatoarea*, o proză tulburătoare, de o mare subtilitate și forță a expresiei, a poveștii propriu-zise, a imaginilor care vorbesc despre exil, despre iubire, despre suferință. În 1996, în traducerea Irinei Mavrodin, Editura Humanitas introducea și în cultura română literatura Ninei Berberova. Deși atât de modernă ca scriitură, cu o plastică a verbului de o profundă vibrație umană și subtilitate stilistică, călătoria spirituală a Ninei Berberova ține de universalitate, dincolo de timpul despre care este vorba în text sau de timpul în care acesta este citit. Se recuperează ceva din conținutul și atmosfera mării literaturi ruse, și nu numai, cu ritmuri, mirosuri, senzații, cu muzicalitate, cu un anumit fel de a privi lumea și destinul, de a le comenta melancolic, filosofic, existențial. Niciodată emoția nu dispăre, ea acompaniază discursul autoarei și revărsarea în fluxul energetic al cititorului. Știu și astăzi pasaje întregi, dispartate din *Acompaniatoarea*. Le rostesc, uneori, în șoaptă, ca pe o rugăciune, ca pe o terapie. Mă emoționează. Tot atât de puternic ca atunci, de mult, când eram îndrăgostită și le-am citit pentru prima oară.

Am știut în seara în care m-am dus să o văd pe Tamara Crețulescu jucînd la Clubul Prometeus că este o experiență serioasă, chiar și pentru un artist cu experiență, că este o provocare și profesională, și umană importantă. Am simțit, însă, că *Acompaniatoarea* nu poate trăda. Pe nimeni, și mai ales un crez artistic.

Am văzut-o pe Tamara Crețulescu, de-a lungul timpului, în multe roluri interpretate la Teatrul Național. Și numai acolo. Personaje diferite jucate în registre diferite. Privind-o acum, în cu totul alt spațiu și în cu totul altă manieră de joc, asumată cu pasiune, cu responsabilitate și cu o ardere emoționantă, mi-am dat seama că e nevoie de curaj și de vocație, într-adevăr, ca să poți să încerci și alt drum. Oricînd. Să te autoanalizezi, să privești onest înăuntrul tău, să-ți revaluezi disponibilitatea de a fi proaspăt, să-ți incuți instrumentele să te susțină pe calea adevărată a profesiei. Există inerție, există comoditate în fiecare dintre noi. Există teama, firească, față de orice încercare. Dar profesionalismul și iubirea profesiei înseamnă și depășirea barierelor, proprii, uneori, înseamnă scormonirea eului creator și chemarea creației. Tamara Crețulescu îndrăgește fiecare respirație din textul Ninei Berberova, bine tăiat pentru această versiune scenică, prețuiește fiecare cuvînt și poveștile tulburătoare pe care cuvintele le nasc. Conviețuiesc pe mica scenă de la Prometeus în armonie, în firescul special, chiar dacă puțin monocord, al acestui exercițiu de actorie, al acestui *one woman show*. Am privit-o, am admirat-o, m-am gîndit la șoptele și la respirația Ginei Patrichi spre care m-au condus anumite inflexiuni și anumite accente. Am intrat în atmosfera caldă a spectacolului pînă la capăt, auzind, adînc în mine, vocea mea care murmura fragmente din text. Acolo, la capătul reprezentației, am găsit o actriță întinerită, împrăpată, puternică și extrem de vulnerabilă. Vă invit și pe dumneavoastră să o întîlniți și să o acompaniați cu încredere și cu tandrețe pe Tamara Crețulescu.